

– דע את זכויותיך –

מידעון לתושבים בבואם להתמודד עם הטרדות משטרטיות

מוגש מטעם ועד שכונת הדר
למניעת אלימות משטרטית

המסמך לא נערך ע"י עורך-דין, ואין לראות בו ייעוץ משפטי. במידת הצורך,
התייעץ עם עורך-דין.
המסמך מנוסח בלשון זכר ומיועד לזכר ולנקבה כאחד.

צוות תגובה מהירה – 054-9118286

פתח דבר

בחודשים האחרונים התרבו המקרים של אלימות משטרתית כלפי תושבים בשכונה והטרדות חוזרות ונשנות מצד משטרת חיפה בניגוד לחוק. בעקבות ההטרדות החוזרות ונשנות, הוקם ועד שכונתי למניעת אלימות משטרתית.

בוועד חברים תושבים ותושבות, פעילים ופעילות מקרב כלל אוכלוסיות השכונה. הוועד פתוח ומזמין את כל מי שמניעת אלימות משטרתית חשובה לו לקחת חלק בפעילויות השונות ולפעול למניעת אלימות משטרתית בכל דרך חוקית.

הוועד פועל במספר דרכים – תיעוד אלימות משטרתית, מתן כלים וידע הכרחי לתושבים בבואם להתמודד עם המשטרה, תמיכה קהילתית לנפגעי אלימות משטרתית, תגובה בזמן אמת, הפקת אירועים ציבוריים לטובת העלאת מודעות לנושא וייצוג תושבי השכונה כגוף מאורגן.

הוועד מפעיל מערך מתנדבים למניעת אלימות משטרתית בזמן אמת. במידה ונתקלת באירוע בו מופעלת אלימות משטרתית, אנא צור קשר מיידי עם המתנדבים במספר הטלפון המופיע בתחתית כל עמוד בחוברת זאת.

בחוברת שני חלקים – ראשית כל, מה אומר החוק על עיכוב, מעצר וביצוע חיפוש, ושנית, מה מותר ומה אסור לשוטרים ולך כאזרח. אנו מקווים שהחומר המוצג במידעון זה יעזור לך בהתמודדות במקרה של מפגש לא-סימפטי עם המשטרה.

סמכויות עיכוב – מה אומר החוק

אם לשוטר יש "יסוד סביר לחשד" שאדם עבר עבירה, עומד לעבור עבירה, לסכן את עצמו, את שלום הציבור או את בטחון המדינה, השוטר רשאי לעכב את האדם במקום. אם האדם מתנגד לעיכוב, השוטר יכול לעצור אותו. גם אדם שאינו שוטר יכול לעכב אדם אחר עד בוא השוטר.

זיהוי. על השוטר להזדהות כשוטר, להציג את תעודת השוטר ולמסור את שמו ואת מספרו האישי לבקשת המעוכב.

עיכוב במקום. שוטר יכול לעכב אדם לצורך זיהויו ובירור נסיבות המקרה. למעוכב הזכות לדעת מדוע הוא מעוכב. השוטר יכול לדרוש מהמעוכב להתלוות אליו לתחנת המשטרה.

חיפוש. המעוכב לא חייב לאפשר לשוטר לבצע חיפוש, אולם התנגדות לביצוע חיפוש, כמו שמירה על זכות השתיקה, יכולה להאריך את זמן העיכוב ולהיחשב כראיה. אין סמכות לבצע חיפוש ללא צו שופט (למעט במצב חריג בו לשוטר "יסוד סביר לחשד" שבוצעה עבירה, כפי שיוסבר בהמשך).

משך העיכוב. האדם לא יעוכב יותר משלוש שעות או מעבר לנדרש. רק אם מעוכבים מספר גדול של אנשים ביחד, קצין משטרה יכול לאשר עיכוב של שלוש שעות נוספות.

חקירה. לרוב העיכוב יהיה לשם חקירת המעוכב כעד או כחשוד. לנחקר יש זכות להתייעץ עם עורך-דין לפני החקירה, ותשאול (כל שיחה עם שוטר, גם מחוץ לחדר החקירות או תחנת המשטרה) נחשב כחומר חקירה. הנחקר רשאי לשמור על זכות השתיקה. אולם אם ידבר, השוטר מחויב לרשום את כל דבריו.

בסוף החקירה, הנחקר מתבקש לקרוא ולחתום על העדות, ויכול לבקש את תיקון העדות אם נכתב בה דבר שהוא לא אמר או אם לא הובן נכונה.

דו"ח עיכוב. לאחר עיכוב שארך יותר מעשרים דקות, או אם המעוכב הובא לתחנת המשטרה, השוטר חייב למלא דו"ח עיכוב בו יפורט שמו של המעוכב, סיבת העיכוב ומשך העיכוב.

מעצר. לשוטר סמכות לעצור אדם אם יש לו "חשד סביר" שהמעוכב עבר עבירה בת-מעצר (עבירה מסוג פשע או עוון, או שיש בה לסכן את ביטחון המדינה או הציבור). על השוטר להזדהות, להודיע לעצור שהוא עצור ולהבהיר בהקדם את סיבת המעצר. השוטר נדרש למלא דו"ח מעצר.

זכויות העצור. לעצור הזכות להודיע על המעצר לאדם קרוב, להיפגש ולהתייעץ עם עורך-דין מטעמו. לעצור ניתנת הזכות לדבר עם קצין משטרה לפני המעצר.

הבאה בפני שופט. עצור יובא לפני שופט בהקדם האפשרי תוך עד 24 שעות (בשבת וחג תוך 4 שעות מצאת השבת או החג).

שחרור. המשוחרר יכול לדרוש שהמשטרה תחזיר אותו למקום העיכוב או המעצר. הדרישה אינה מוסדרת בחוק, אבל התעקשות תביא להחזרה למקום העיכוב או המעצר.

סמכויות חיפוש – מה אומר החוק

חיפוש בכליו של חשוד. שוטר רשאי לבקש לערוך חיפוש חיצוני בחפציו ובבגדיו של החשוד, אך החשוד לא מחויב להסכים. התנגדות לביצוע חיפוש, כמו שמירה על זכות השתיקה, עלולה לגרום לעיכוב או למעצר של החשוד. בעת מעצר מותר לשוטר לערוך חיפוש חיצוני ללא צו וללא הסכמה.

חיפוש גופני. חיפוש חזותי ולקייחת דגימות חיצוניות (דגימת רוק, שתן, רירית הפה, נשיפה וכדומה) מותרת בהסכמת החשוד. ללא הסכמה נדרש צו חיפוש. חיפוש פנימי (חוקן, צילום רנטגן, בדיקה גניקולוגית) דורש צו חיפוש גם אם ניתנת הסכמת החשוד. אין לבצע חיפוש פנימי בכוח.

חיפוש בבית. שוטר רשאי לערוך חיפוש בבית החשוד רק עם צו חיפוש. על השוטר להזדהות כשוטר, להציג את צו החיפוש ולבקש להיכנס. רק במקרה של סירוב מצד החשוד, השוטר רשאי להיכנס בכוח. לחשוד הזכות להיות נוכח בזמן החיפוש, ולקבל רשימה של פריטים שנלקחו. בחיפוש בבית החשוד מותר גם לחפש בחפציו ובבגדיו של החשוד.

חיפוש ללא צו. אין לשוטר סמכות לבצע חיפוש ללא הסכמה או ללא צו חיפוש, למעט במקרה בו יש לו "יסוד סביר לחשד" שנעברה עבירה – למשל אם הוא עד להתנהגות חשודה או רואה חומרים אסורים. לחשוד מותר לברר מה הוא אותו "חשד סביר", ואם בדיעבד יתברר שלא היה לשוטר "יסוד סביר לחשד", החיפוש יחשב בלתי-חוקי, וניתן לערער על הראיות בבית המשפט.

מה מותר ומה אסור לשוטר

השוטר רשאי לדרוש ממך תעודה מזהה, ועליך להציג תעודה מזהה כגון תעודת-זהות או רשיון נהיגה בפני השוטר. אם אין עליך תעודה מזהה, השוטר יכול לעכב אותך עד לבירור זהותך.

אסור לשוטר להכנס לבית ללא הסכמה אלא אם כן ניתן צו חיפוש מטעם בית המשפט, ולמעט במקרים חריגים בהם קיים "יסוד סביר לחשד" שנעברה עבירה.

מותר לשוטר לעכב אותך. מותר לשוטר לדרוש ממך להתלוות לתחנת המשטרה. עליו להסביר מדוע הוא מעכב אותך. על השוטר למלא דו"ח עיכוב במקרה שעוכבת. על השוטר למלא דו"ח עיכוב במקרה שעוכבת מעל לעשרים דקות או הובאת לתחנת משטרה.

מותר לשוטר לעצור אותך אם יש לו חשד סביר שביצעת עבירה. עליו להסביר מדוע הוא עוצר אותך.

אין לעכב אותך יותר משלוש שעות, למעט במקרים חריגים. השוטר חייב למלא דו"ח עיכוב, בו יפורט משך העיכוב ומדוע עוכבת.

במשטרה, הכל מתועד. השוטר ירשום זכרון-דברים בעקבות שיחה איתך, ולכן כל מה שתאמר עלול לשמש כנגדך.

מה מותר ומה אסור לך

אתה זכאי לדרוש תעודה מהשוטר ולרשום את פרטיו של השוטר, כולל שמו ומספרו האישי. אם לא ניתן לראות את התעודה בבירור, אתה רשאי לדרוש שהתעודה תוצג באופן ברור.

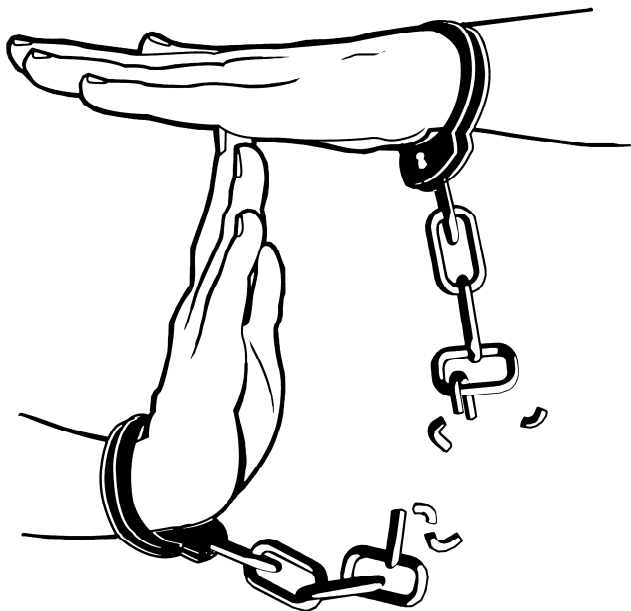
אינך חייב לתת לשוטר להכנס לדירתך או לשטח פרטי שבאחזקתך אם אין לשוטר צו חיפוש. עצם הסירוב לחיפוש לא נותן עילה לחיפוש ולא מעלה יסוד סביר לחשד.

ניתן לסרב להיות מעוכב, אולם הדבר אינו מומלץ מכיוון שהשוטר יכול לעצור אותך. אין לסרב באופן אקטיבי, כי אז השוטר יכול לפעול בכוח ותואשם בהכשלת שוטר. במקום זאת, אמור שמכיוון שלא ביצעת שום עבירה ולא סירבת להזדהות, אין עילה חוקית לעכב אותך, ולכן אינך מוכן לבוא לתחנת המשטרה. השוטר יכול לומר שאם תתמיד בסירובך הוא יעצור אותך. במקרה זה, אתה יכול לומר שהוא לא יכול לעצור אותך מכיוון שלא עברת כל עבירה, והעיכוב לא-חוקי כי אין לו יסוד סביר להניח שביצעת עבירה או שסירבת להזדהות.

אין לסרב למעצר, כי לשוטר סמכות להשתמש בכוח לביצוע מעצר, ותואשם בהכשלת שוטר בנוסף למכות שתחטוף.

אם עוכבת או נעצרת, מותר לך לדעת את הסיבה לעיכוב או למעצר. אם נעצרת, על המשטרה להודיע לקרוב משפחתך עפ"י בקשתך או לאפשר לך לעשות כן.

לפני חקירה יש לך זכות להיוועץ עם עורך-דין מטעמך, ומותר לך לשמור על זכות השתיקה כדי שלא להפליל את עצמך.

חוברת העזרה הראשונה

**מוגשת מטעם ועד שכונת הדר
למניעת אלימות משטרתית**

haifa.hadar@gmail.com

צוות תגובה מהירה – 054-9118286